

Силабус освітнього компонента Програма навчальної дисципліни

Практикум з дослідження організаційної поведінки

Шифр та назва спеціальності
054 – Соціологія

Інститут
ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма
Соціологічне забезпечення економічної діяльності

Кафедра
Соціології і публічного управління (305)

Рівень освіти
Магістр

Тип дисципліни
Спеціальна (фахова), вибіркова

Семестр
2

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

Ляшенко Наталія Олександрівна

Nataliia.Liashenko@khpi.edu.ua

Кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри соціології і публічного управління

Авторка понад 60 наукових і навчально-методичних публікацій. Провідна лекторка з курсів: «Соціологія сім'ї», «Загальна соціологія», «Соціологія організацій», «Сучасні соціологічні теорії», «Методологія та методи соціологічних досліджень», "Соціологія гендеру".

Детальніше про викладача на сайті кафедри

<https://web.kpi.kharkov.ua/sp/profesors-ko-vikladats-kij-sklad/>

Загальна інформація

Анотація

Вивчення курсу повинно сформувати у студентів систему знань про основні напрямки соціологічних досліджень поведінки персоналу в межах організацій на рівні поведінки індивідів, груп та організації в цілому.

Мета та цілі дисципліни

*формулювання вмінь зі створювання програми дослідження, обрання методів та розробки інструментарію для діагностики організаційних процесів, станів та явищ
У результаті вивчення дисципліни «Практикум з дослідження організаційної поведінки» студенти повинні:*

Знати:

Основні елементи внутрішньої структури організації, напрями їхньої взаємодії, взаємозв'язок поведінки працівників на виконання організацією її завдань;

Основні напрямки та рівні дослідження поведінки людей в межах організації;

Основні якісні та кількісні методи, що використовуються при дослідженні організаційної поведінки

Вміти:

Виявляти думки та ставлення, дії людей в організації для прогнозування організаційних подій;

Виявляти проблеми, що виникають в організації в процесі взаємодії її працівників та під впливом зовнішнього середовища, розробляти програму їх дослідження.

Використовувати методи збору соціологічної інформації для дослідження поведінки в організації на рівні індивіду, групи, характеру поведінки керівника та лідера.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК01. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси.

СК03. Здатність проектувати і виконувати соціологічні дослідження, розробляти й обґрунтовувати їхню методологію.

Результати навчання

ПРО1. Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.

ПРО2. Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредитів ECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 72 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання в межах "Соціологічний супровід економічної діяльності" та "Методологія та методи роботи з персоналом"

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Під час проведення лекційних занять з навчальної дисципліни передбачено застосування таких методів навчання: пояснювальне-ілюстративний метод; метод проблемного викладення; частково-пошуковий.

Під час проведення семінарських занять застосовується: частково-пошуковий, або евристичний метод (під час виконання індивідуальних завдань) та дослідницький

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. «Практикум з дослідження організаційної поведінки» як освітня компонента в підготовки соціолога

Складові, предмет і об'єкт організаційної поведінки. Мета та завдання вивчення освітньої компоненти «Практикум з дослідження організаційної поведінки». Теорії організаційної поведінки. Структура та основні типи організацій. Моделі організаційної поведінки. Особистість в організації. Групи в організаціях. Основні напрямки дослідження організаційної поведінки та методи збору соціологічної інформації.

Тема 2. Відбір персоналу в організацію

Поняття та характеристика персоналу організації. Набор та відбір персоналу. Опитування та аналіз документів як методи для отримання інформації для ефективного відбору персоналу.

Тема 3 Адаптація персоналу

Поняття, етапи, типи, чинники адаптації персоналу в організації. Дослідження проблем, що виникають під час адаптації персоналу в організації.

Тема 4. Задоволеність персоналу працею в організації.

Умови праці в організації: поняття, аспекти дослідження. Чинники задоволеності умовами праці. Дослідження ставлення персоналу до оплати його праці. Методи дослідження задоволеності персоналу працею в організації.

Тема 5. Плинність кадрів

Плинність кадрів: поняття, види, чинники. Профілактика патологічної плинності кадрів в організації.

Тема 6. Оцінка персоналу в організації. Професійне вигорання.

Поняття «оцінка персоналу». Критерії оцінки персоналу. Функції оцінки персоналу. та суб'єкти оцінювання. Методи оцінки персоналу організації. Поняття та ознаки професійного вигорання. Діагностика професійного вигорання персоналу та шляхи його профілактики.

Тема 7. Вимоги персоналу щодо професійного навчання та кар'єрного просування

Професійне навчання в організації: форми та напрямки. Поняття та типи кар'єри в організації. Методи оцінювання вимог персоналу щодо професійного навчання та кар'єрного просування

Тема 8. Соціально-психологічний клімат в колективі.

Соціально-психологічний клімат в колективі, його види та вплив на діяльність організації. Суб'єктивні та об'єктивні ознаки сприятливого соціально-психологічного клімату. Чинники формування соціально-психологічного клімату. Методи діагностування соціально-психологічного клімату.

Тема 9. Дослідження дискримінаційних практик в організації

Дискримінаційні практики в організації: поняття, види, методи дослідження. Ейджізм в організації. Гендерна дискримінація та гендерні привілеї. Ксенофобні упередження персоналу.

Тема 10. Групові взаємодії та конфлікти в організації.

Поняття та характеристика групової поведінки. Класифікація груп в організації. Конфлікти в організації: поняття, типи, чинники. Використання методу соціометрії для опису внутрішньо групових взаємодій.

Тема 11. Ставлення персоналу до дисципліни в організації та організаційних змін

Трудова дисципліна та її складові. Типи ставлення персоналу до дисципліни та чинники впливу на дисципліну.

Сутність та типологія соціальних змін в організації. Основні напрямки змін в організації. Типи організаційних змін. Головні причини опору персоналу інноваціям

Тема 12. Керівник в організації. Оцінка стилю та методів управління.

Стилі та методи управління в організації. Індикатори для визначення стилю управління.

Параметри оцінки роботи керівника в організації

Тема 13. Корпоративна культура.

Поняття та складові організаційної культури. Зміст організаційної культури: діяльнісно-рольовий культурний комплекс, управлінський культурний комплекс, культурний комплекс взаємодії з зовнішнім середовищем, поведінковий культурний комплекс. Види корпоративної культури та її вплив на організацію. Опитування як метод дослідження організаційної культури.

Тема 14. Лояльність персоналу до організації.

Поняття, види та чинники лояльності персоналу організації. Діагностика лояльності персоналу.

Теми практичних занять

Тема 1. Соціальна організація та поведінка людини - її члена як об'єкт дослідження соціолога

Складові, предмет і об'єкт, мета та завдання організаційної поведінки. Вплив структури організації на поведінку її членів. Моделі організаційної поведінки. Особистість в організації. Групи в організаціях. Основні напрямки дослідження організаційної поведінки та методи збору соціологічної інформації.

Тема 2. Відбір персоналу в організацію та його адаптація.

Набір персоналу: поняття, технології. Відбір персоналу в організацію: поняття, складові (аналіз резюме, проведення інтерв'ю). Програма КСД за темою: потреби організації в кадрах. Програма КСД за темою: адаптація працівників на підприємстві. Програма КСД за темою: оцінка ефективності наставництва в організації. Тестові методики, що допомагають відбору персоналу. Особливості набору, відбору та адаптації персоналу під час війни. Нові статуси людини під час війни.

Тема 3. Задоволеність персоналу працею в організації та плинність кадрів.

Розробити програму КСД за темою: задоволеність персоналу умовами праці. Розробити програму КСД за темою: задоволеність персоналу працею в організації. Розробити програму КСД за темою: мотивація персоналу та стимулювання праці. Розробити програму КСД за темою: чинники плинності персоналу в організації. Розробити програму КСД за темою: потенційна плинність персоналу. Виявлення соціального портрету та типових причин звільнення за власним бажанням працівника організації (метод аналізу документів)

Тема 4. Оцінка персоналу в організації та його вимоги щодо професійного навчання та кар'єрного просування.

Оцінка soft skills працівника. Методи оцінки компетентності працівника та її складових (опитування, аналіз документів, тестові методики). Дослідження професійного вигорання працівника – тестові методики. Програма КСД за темою: потреби персоналу організації до його професійного навчання. Програма КСД за темою: вимоги різних груп персоналу щодо кар'єрного просування.

Тема 5. Соціально-психологічний клімат в колективі. Дослідження дискримінаційних практик в організації

Програма КСД за темою: соціально-психологічний клімату в колективі. Програма КСД за темою: вікова/гендерна/етнічна дискримінація в організації

Тема 6. Конфлікти в організації. Ставлення персоналу до дисципліни в організації та організаційних змін

Програма КСД за темою: ставлення персоналу до трудової дисципліни (методи опитування та аналізу документів). Програма КСД за темою: оцінка інновацій в організації очима її представників. Програма КСД за темою: гендерна та вікова дискримінація в колективі. Програма КСД за темою: конфлікти в організації (метод спостереження та опитування). Описати структуру формальних та неформальних групових відносин використовуючи соціометричну методику

Тема 7. Керівник в організації. Оцінка стилю та методів управління

Програма КСД за темою: характеристика керівника очима підлеглих. Соціометричне дослідження та рекомендації щодо обрання на роль керівника одного з членів колективу

Тема 8. Характеристика корпоративної культури та лояльності персоналу до організації

Програма КСД за темою: корпоративна культура. Програма КСД за темою: залучення персоналу та його лояльність до організації

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Курс передбачає виконання індивідуальних завдань та представлення їх як презентацій за темами що вказано в завданнях для індивідуальної самостійної роботи та обговорення їх під час практичних занять та консультацій за курсом.

Курс передбачає виконання індивідуальних завдань за темами та представлення їх у вигляді презентацій за темами, що студент вільно обирає з числа тем, які пропонуються або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Студент розробляє програму КСД, макет інструментарію та представляє виконану роботу на семінарі. Основний зміст презентації доповідається у вільній формі на семінарському занятті, і студент отримує оцінку, що додається до загального рейтингу

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Барков С.А. Соціологія організації 2015 р. / С.А.Барков [Електронний ресурс] URL: https://stud.com.ua/36031/sotsiologiya/sotsiologiya_organizatsiy
2. Білорус Т.В. Практикум з менеджменту: навчальний посібник. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2020. – 185 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/349713692_PRAKTIKUM_Z_MENEDZMENTU_Navcalnij_posibnik_KIIV_2020
3. Особистість в соціальних організаціях: Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 054 «Соціологія» / К.А. Агаларова, Т.М. Байдак, М.В. Бірюкова, В.О. Болотова, Н.О. Ляшенко, І.П. Рущенко – Харків : НТУ «ХПІ», 2020. – 170 с. URL: <chrome-extension://efaidnbmninnibpcapjpcglclefindmkaj/https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/7529f7da-1521-41c7-8f30-fcfb0fa135b6/content>
4. Менеджмент персоналу: Навч. посіб. / За заг. ред. д. е. н., проф. В. Я. Брича. – Тернопіль: ТНЕУ, 2012. – 520 с. URL: <chrome-extension://efaidnbmninnibpcapjpcglclefindmkaj/http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/33670/1/%D0%9C%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%B6%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%83%202012.pdf>

5. Богдан О. Що варто знати про соціологів та соціальні дослідження? Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених. К.: Дух і літера, 2015. 380 с. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/70dffe1e-1c05-4f43-baa7-af278e96c721/content>
6. Новак, В. О. Організаційна поведінка : Підручник / В. О. Новак, Т. Л. Мостенська, О. В. Ільєнко. - К.: Кондор-Видавництво, 2013. - 498 с. URL: https://pidru4niki.com/1584072058972/menedzhment/organizatsiyna_povedinka
7. Паніна Н. В. Технологія соціологічного дослідження. Київ: Наукова думка, 2006. 232 с.
8. Соціологія організацій: навчальний посібник / І.М. Гавриленко, В.І. Кузьменко, О.Л. Скідін, Запоріжжя, ГУ «ЗІДМУ», 2007 р., 407 с.
9. Управління персоналом : підручник / О. М. Шубалий, Н. Т. Рудь, А. І. Гордійчук, І. В. Шубала, М. І. Дзямулич, О. В. Потьомкіна, О. В. Серєда; за заг. ред. О. М. Шубалого. – Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2018. – 404 с. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-03/%D0%A3%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D0%BC%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%202018.pdf>
10. Соціологія: організація емпіричного дослідження. Навч. посібн. / уклад. Балановський Я. М. – Умань: Візаві, 2019. – 471 с. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/10780/1/%D0%94%D1%80%D1%83%D0%BA%20%282%29.pdf>
11. Як провести соціологічне дослідження: методичні рекомендації / Упоряд. та заг. ред. О.М. Балакіревої та О.О. Яременка. – К.: Державний ін.-т проблем сім'ї та молоді, 2004. – 264 с.

Додаткова література

12. Вербець В.В. Методика організації та проведення соціологічного дослідження: Навчально-методичний посібник. – Березно. - 2008. – 231 с. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://eprints.oa.edu.ua/369/1/verbec.pdf>
13. Мазурик О. В., Єрескова Т. В., Никифоренко Н. О. Методологія та методи соціологічних досліджень: практикум. Донецьк: Східний видавничий дім, 2011. 232 с.
14. Харчишина О. В. Формування організаційної культури в системі менеджменту підприємств харчової промисловості: Монографія. – Житомир: Вид-во Житомирського державного університету ім. І Франка, 2011. – 289 с.
15. Баннікова К. Потенціал організаційної культури в управлінні людськими ресурсами міжнародних компаній : монографія / К. Баннікова, К. Михайльова ; Нар. укр. акад. – Харків : Вид-во НУА, 2019. 232 с.
16. Злобін К. Вплив війни в Україні на лояльність персоналу підприємств до роботодавців / К. Злобін // Вчені записки Університету "КРОК". - 2024. - № 2(74). - С. 217–227. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/handle/krok/2134>
17. Organization and Organizational Behaviour // URL: http://www.tmv.edu.in/pdf/Distance_education/BCA%20Books/BCA%20VI%20SEM/BCA-629%20OB.pdf
18. Organizations: behavior, structure, processes. Fourteenth Edition / James L. Gibson University of Kentucky John M. Ivancevich University of Houston James H. Donnelly, Jr. University of Kentucky Robert Konopaske Texas State University // URL: http://dl.motamem.org/organizations_behavior_structure.pdf

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання: у вигляді заліку (20%), самостійні роботи за темами (40%) та індивідуальних завдань за темами (40%)

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Володимир МОРОЗ

28.06.24

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Надія ШАНІДЗЕ

27.08.2024